

Obama yönetimi, Filistinlilerin tanınma başvurusuna BM sürecinde sonuna kadar karşı çıkacaklarını açıkça bildirdi.

Filistin'in BM Macerası: İki Adım İleri Bir Adım Geri

Palestine's UN Adventure: One Step Forward Two Steps Back

Yrd. Doç. Dr. Serhat ERKMEN

ORSAM Ortadoğu Danışmanı

Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

Abstract

The Palestinian President Mahmoud Abbas gave a sign that they would bring up the issue to the UN agenda in September for the recognition of Palestine as an independent state. This initiative, which was not taken seriously by many states in the first place, had been tried to be prevented by Israel for a long time. As a result, despite all kind preventions and threats, the fact that Mahmoud Abbas applied to the UN Secretary-General Ban Ki-moon for statehood recognition of Palestine and for full membership of the UN caused to start a new period in Israel-Palestine Peace Process. This study deals with the last level the Palestine Problem reached in the light of the recent developments, and with the effects of Abbas' initiative for the UN membership on the future of the Palestine Problem. Therefore, first of all, the stages of the Israel-Palestine Peace Process in recent years will be summarized; the duel in the UN between Palestine, Israel and the U.S. will be analyzed; and then the developments following the duel will be conveyed. And lastly, to which way Abbas advanced the Middle East Peace Process, and the reflections of today's developments on future will be evaluated.

Filistin'in BM'de gerçekleştirdiği başvurusu Ortadoğu Barış Süreci'nde yeni bir aşamayı oluşturmaktadır. Başvurunun FKÖ ve Filistin Yönetimi'ne iç politikada bir kazanım sağladığı görülmektedir. Abbas'ın Batı Şeria'ya döndüğünde gördüğü destek bunun önemli bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Giriş

Aylardır Ortadoğu gündeminin en önemli maddeleri bölgede yaşanan hızlı değişimin nedenleri, sonuçları ve geleceğine odaklanmaktadır. Bu çerçevede daha önce iç politik denklemleri neredeyse hiç dikkate alınmamış birçok ülke üzerine yeni çalışmalar başlatılmış ya da değişimin baş döndürücü hızı karşısında eski raporlar ve çalışmalar tozlu raflardan indirilerek gözden geçirilmiştir. Bu çalışmalar doğrultusunda Mısır, Libya ve Tunus'ta yaşanan değişimlerin bu ülkeleri getirdiği noktalar kadar sıranın hangi ülkede olduğu tartışılmış ve değişimin geleceği pek çok açıdan ele alınmıştır. Ortadoğu'da değişimin doğası üzerine yapılan tartışmalarda mevcut rejimlerin baskıcı doğasından sosyoekonomik bozukluklara, Ortadoğu'daki devletler arasındaki güç mücadelesinden enerji kaynakları üzerindeki hâkimiyet çabalarına kadar pek çok önemli faktörün yanı sıra ısrarla altı çizilen bir konu da Filistin Davası'nın Ortadoğu halkları üzerindeki etkisi ve mevcut rejimlerin İsrail'e yaklaşımlarının onların geleceğini belirleyeceği olmuştur. Ancak, Filistin Davası'nın Ortadoğu'daki sorunlar içindeki merkeziliği geçtiğimiz ay bir kez daha ortaya çıkmıştır. Aslında, birkaç ay öncesinde Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas Filistin'in bağımsız bir devlet olarak tanınması için Eylül ayında konuyu BM gündemine getireceklerinin işaretini vermiştir. Başlangıçta, birçok devlet tarafından ciddiye alınmayan bu girişim İsrail tarafından ise uzun süredir engellenmeye çalışılmıştır. Sonuçta, Mahmut Abbas'ın tüm engelleme ve tehditlere rağmen BM Genel Sekreteri Ban Ki Moon'a Filistin Devleti'nin tanınması ve BM'ye tam üye olması için başvuruda bulunması

İsrail-Filistin Barış Süreci'nde yeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur.

Bu yazıda, son gelişmeler ışığında Filistin Sorunu'nun geldiği aşama ve Abbas'ın BM'ye üye olma girişiminin Filistin Sorunu'nun geleceği üzerindeki etkileri ele alınacaktır. Bunun için önce İsrail-Filistin Barış Süreci'nin son yıllarda geçtiği aşamalar özetlendikten sonra BM'de Filistin, İsrail ve ABD arasında geçen "düello"nun incelenerek ve sonrasındaki gelişmeler aktarılacaktır. Sonuçta ise Abbas'ın girişiminin Ortadoğu Barış Süreci'ni hangi yöne doğru ilerlettiği ve bugünkü gelişmelerin geleceğe yansımaları değerlendirilecektir.

İsrail-Filistin Barış Süreci'nde Geline Noktanın Özeti

19. yüzyılın sonlarında Siyonizm'in ortaya çıkmasıyla birlikte Yahudilerin tarihsel topraklarına dönme sürecinin başlatılmaya çalışılması 20. Yüzyıla damgasını vuran en önemli uluslararası olaylardan birisini tetiklemiştir. 1917 Balfour Deklarasyonu'yla birlikte Yahudilerin Filistin'e yeniden dönme çabası hızlanmıştır. Filistin'in Osmanlı İmparatorluğu'nun elinden çıkmasından sonra konunun uluslararası örgütlere getirilmesi ve bu platformlarda soruna bir çözüm aranması yeni bir olgu değildir. Gerek Milletler Cemiyeti döneminde gerekse BM döneminde Filistin Sorunu'nun çözümü için çeşitli planlar üretilmiş, görüşmeler yapılmış, konuyla ilgili çok sayıda BMGK kararı çıkartılmıştır. Ancak, İsrail ile Filistin arasındaki sorunun çözümünde 1991 yılından bu yana yaşanan gelişmeler, BM'ye önemli görevler yüklese de onu görüşmelerin

Filistin'in BM'de devlet olarak tanınması İsrail'in politikalarını daha da zora sokacak.

yürütüldüğü ana platform olmaktan çıkarmıştır. Sorun, Madrid Görüşmeleri'nden Oslo İlkeler Bildirgesi'ne varan süreçte daha çok arabulucular vasıtasıyla iki taraf arasında çözülmeye çalışılmıştır. Elbette, Oslo İlkeler Bildirgesi'nden sonra yapılan El Halil ve Gazze-Eriha Anlaşmalarının uygulanmasında diğer birçok konuda olduğu gibi BM'ye ve organlarına önemli görevler düşmüştür. Ancak, sürecin tıkanmaya başladığı 1997 yılından itibaren görüşmelerin ABD'nin önderliğinde yürütüldüğü görülmektedir. Wye River ve II. Camp David görüşmelerinin başarısızlığa uğramasının ardından başlayan II. İntifada ile Filistinlilerin itildiği çözümsüzlük dönemi Ortadoğu Dörtlüsü'nün ön plana çıkmasıyla bir oyalama sürecine dönüşmüştür.

Her ne kadar Ortadoğu Dörtlüsü'nde ABD'nin yanı sıra AB, Rusya ve BM'nin de dahil olması geniş katımlı ve daha adil bir barış sürecinin yaşanacağı izlenimini yaratsa da Dörtlü'nün hazırladığı Yol Haritası'nın başarısız olması bir kez daha ABD'nin ipleri eline almasını sağlamıştır. Hatırlanabileceği gibi, 2000-2008 yılları

arasında Başkan George W. Bush döneminde ABD İsrail'in her halükarda arkasında durmuş, en aşırı hareketlerini dahi eleştirmekten kaçınmıştır. Hatta Bush Yönetimi, pek çok kez Filistin Sorunu'nu özellikle Ortadoğu gündeminin arka planına itmiştir. Bush Dönemi'nin sonunda gerçekleşen ve başlamadan hiçbir sonuç üretmeyeceği bilinen Annapolis Görüşmeleri ise Cumhuriyetçilerin giderayak Filistin Sorunu'nu ihmal ettiklerine yönelik eleştirilere yönelik kozmetik bir cevap olmuştur. İsrail Filistin Sorunu'nun çözümüne en çok yaklaşıldığı an olarak lanse edilen II. Camp David Görüşmeleri'nin çökmesinin ardından Filistin defalarca işgale uğramış, altyapısı İsrail tarafından harap edilmiş, siyasi olarak bölünmüş ve kurumlarında ciddi bir iki başlılık doğmuştur.

Son 11 yıl içinde barış sürecinin en hassas ve stratejik açıdan önemli konuları olan Filistin'de yerlerinden edilmiş insanların geri dönüş hakkının sağlanması; Filistin devletinin sınırlarının belirlenmesi; Kudüs'ün statüsü ve geleceği; su kaynaklarının yönetimi ve bağımsız bir Filistin

Fetih'in içindeki anlaşmazlıklar, Hamas'ın karşı hamleleri ve ABD ile İsrail'in baskıları Abbas'ın girişiminin hüsrarla sonuçlanmasına da neden olabilir. Başbakan Feyyaz'ın başvuruyu sembolik bulduğunu söylemesi içeriden muhalefetin en güçlü ve önemli örneğidir.

devleti ilanı konularında ilerleme olmamıştır. Hatta pek çok alanda 1990'ların ortasına göre ciddi gerilemeler yaşanmıştır. Pek çok kez yapay olarak başlatılan görüşmeler, herhangi bir takvime bağlanmadan ucu açık bazı taahhütlere dayandırılmıştır. Ayrıca, yıllardır süren işgal, Gazze'deki yaşam şartları, bazı bölge devletlerinin Filistinliler üzerindeki güç mücadelesi ve Filistinli örgütlerin yaşadığı yozlaşmalar Filistin tarafında ciddi bir siyasi iki başlılık ortaya çıkmasına neden olmuştur. Eski İsrail Başbakanı Ariel Şaron'un Gazze'den Çekilme Süreci'ni tamamlamasından kısa bir süre sonra Gazze'de gerçekleşen çatışmalar ve HAMAS darbesi iki başlılığı doruğa çıkarmıştır. Bu iki başlılık İsrail'e uluslar arası alanda güçlü bir dayanak sağlamıştır. İsrail, gücü elinde tutan ama "terörist" ilan edildiği için görüşmelere dahil edilmeyen HAMAS ile verdiği sözleri tutamayacak kadar zayıf ama "barışçıl" El Fetih örgütünün her ikisinin de barış için doğru ortaklar olmadığı savını her fırsatta öne sürmüştür. Öte yandan geçen süreç içinde Filistin'de devlet kurumlarının yeniden inşası adı altında başlatılan programlar çerçevesinde aktarılan ABD yardımları Filistin'de hayatın güç bela sürdürülmesine yardımcı olsa da zaten zayıf olan Filistin ekonomisini geçmişte olduğundan çok daha fazla bağımlı hale getirmiştir.

Bugün Filistin'de hala bir hükümet belirsizliği, siyasi uzlaşmazlık ve yönetim sorunu yaşanmaktadır. İsrail tarafı ise tüm uyarılara rağmen Filistin toprakları üzerinde illegal yerleşim yerleri inşa etmekte ve İsrail devletinin Yahudi kimliği adı altında Filistinlilerin zorla çıkarıldıkları ve bugün İsrail sınırları içinde kalan evlerine geri dönüşünü imkansız hale getirmektedir. İşte böyle bir denklem içerisinde Mahmut Abbas Yöne-

timi, konuyu BM'ye götürme hamlesiyle yeni bir dinamizm başlatmıştır.

Filistin Yönetimi Neden Konuyu BM Gündemine Taşdı?

Yukarıda aktarılan nedenler ve gelişmeler çerçevesinde Filistin Yönetimi, barış sürecinde kendi açısından bir ilerleme sağlamak için konuyu BM'ye getirdiğinde aslında bir risk de almıştır. Süreç, ABD'nin ekonomik yardımlarını durdurmasıyla sonuçlanabileceği gibi sürecin başarısız olması halinde El Fetih'in de ciddi bir güç ve prestij kaybına uğramasıyla sonuçlanabilir. Bu noktada sorulan temel soru, Filistin Yönetimi'nin konuyu neden böyle bir ortamda ve şimdi BM'ye taşıdığı olmaktadır. Bu soruya verilebilecek yanıtlar şöyle sıralanabilir:

Barış sürecinde gelinen aşamadan beklentisi kalmamış olmak:

Gerek Mahmut Abbas'ın açıklamalarında gerekse Filistin Yönetimi'nin Türkiye Büyükelçisi Nebil Maruf ile yapılan söyleşide¹ en çok ön plana çıkan nokta Filistin tarafının müzakerelerin mevcut gidişatından umutsuz olmalarıdır. Bu umutsuzluğun en belirgin nedeni, İsrail'in müzakere süreci devam ederken sürekli olarak Filistin topraklarında yeni yerleşim yerleri inşa etmesinin bir türlü engellenememesidir.² Nihai Statü konularının en önemli boyutlarından ikisi bu yerleşimlerden etkilenmektedir. Bu konular, Filistin Devleti'nin sınırları ve Yahudi Yerleşim Yerleri'nin geleceğidir. Obama seçildikten kısa bir süre sonra İsrail'in yeni ABD Yönetimi'nin baskıları nedeniyle yerleşim yeri inşaatlarını 10 aylığına dondurduğu kısa süre dışında İsrail sürekli olarak Filistin topraklarında yeni yerleşim birimleri inşa etmektedir. Bu konuda ABD ve AB ülkelerinin İsrail'i defalarca

uyarması veya eleştirmesi sonuç vermemiştir. Dolayısıyla, Filistin Yönetimi, İsrail'i barış sürecinde ikna etme çabalarının başarılı olmayacağına inanmıştır.

Obama Yönetimi'nden beklediğini bulamamak: Her ne kadar George W. Bush yönetimiyle karşılaştırılmayacak olsa da Obama Yönetimi iktidara geldiğinden bu yana ABD'nin İsrail yanlısı tavır pek değişmemiştir. Obama seçilmeden önce dahi Ortadoğu konusundaki söylemleri ile İsrail'den farklı bir noktada olduğu şeklinde bir imaj yaratmaya çalışmış olsa da temelde Bush Yönetimi'nin İsrail'e yaklaşımıyla Obama Yönetimi'nin yaklaşımı arasında sadece nüanslar bulunmaktadır. Bush Yönetimi, Filistin Sorunu'nu bölgenin öncelikli sorunları arasında görmek istememiş, kısa süreli bazı medya gösterileri dışında Filistin konusunda ciddi bir girişimde bulunmamıştır. Oysa Obama Yönetimi'nin danışmanları ve karar vericileri arasında Filistin Meselesi'nin önemini teslim eden ve sorunun çözümünün aciliyetini kabul eden önemli isimler bulunmaktadır. Bu nedenle, Obama Yönetimi'nden zaman zaman İsrail'e yönelik baskılar geldiği görülmektedir. Ancak, bu baskılar kısa süreli ve geçici olmuş, sonuç alacak kadar ileri gitmemiştir. İsrail'deki hükümetin Washington'da fazla sevilmediği ve dostu olmadığı söylentisi bulunmakla birlikte, pek çok ABD'li karar verici ya da politika yapıcının ABD-İsrail ilişkisini hükümetlerle sınırlı tutmadığı görülmektedir. Netanyahu'nun kurmuş olduğu hükümet Evimiz İsrail Partisi yüzünden ABD'deki İsrail lobileri tarafından bile hoş karşılanmasa da Obama Yönetimi barış sürecinin gidişatında asıl baskıyı Filistin tarafı üzerinde kurmuştur. Abbas ve çevresindekilerin özellikle ABD'nin baskısıyla İsrail'in yerleşim yeri inşaatları durdurulduğunda ABD'nin kendilerine görüşmelerin bir an önce yeniden başlaması için baskı yaptıklarını ve bu nedenle Obama Yönetimi'ne ciddi bir güven kaybı yaşadıkları söylenmektedir.³ ABD'nin zor zamanlarda desteğini beklerken baskıyı gören Abbas ve çevresindekilerin barış sürecini ABD'nin tekeline çıkarmaya çalışmak istedikleri söylenebilir.

BM'de Filistin Meselesine Olan Genel Destek: Dünyanın büyük bir kısmında siyasetle ilgilenen insanların şu ya da bu şekilde taraf olduğu bir sorun olan Filistin Meselesi, uluslararası kamuoyunda her zaman önemli bir yer tutmuştur. Avrupalı solcu örgütlerden Ortadoğu'daki İslamcı örgütlere kadar çok geniş bir yelpazede destek bulan Filistin Davası bugüne kadar en büyük resmi uluslararası desteği ise BM'de bulmuştur. İsrail'i kınayan çok sayıda BM kararına ek olarak BM'nin çeşitli organlarıca Filistin Yönetimi destek bulmaktadır. UNESCO'da aldığı desteğin de gösterdiği gibi Filistin Davası aradığı desteği sağlayabilecektir. Bu nedenle, barış sürecinin tılandığı aşamada Filistin Yönetimi'nin Güvenlik Konseyi'nden olmasa bile Genel Kurul'dan alacağı bir desteğin diplomatik anlamda bir kazanım olacağı söylenebilir.

Arap Baharı'nın Etkisi: Arap Baharı, Filistin Meselesi'nde çok önemli rol oynayan iki ülkeyi çok yakından etkilemişken ve Ürdün'e gelmesi belki de an meselesiyken Abbas Yönetimi halkın desteğini almak ya da tazelemek için yeni bir girişim başlatmak durumundaydı. 2007'de HAMAS'ın Gazze'yi ele geçirmesinden sonra iki başlı bir yapıya bürünen ve iç politik yapısı kilitlenen Filistin'de El Fetih'in arkasındaki destek iyice azalmaktaydı. 2 yıl önce ABD'nin desteklediği bir yardım programıyla Filistin'deki kurumların yeniden yapılandırılması için başlatılan program kısmen başarılı olsa da işgal altındaki topraklarda insanlar zor yaşam koşulları altında yaşamaktadır. Gazze'de ekonomik ve sosyal koşullar daha güç olmasına rağmen HAMAS'ın izlediği çatışma stratejisi genel olarak Filistin halkı arasında bir meşruiyet krizi yaşamasını engellemektedir. Oysa Fetih ve Abbas Yönetimi İsrail'in işgal politikaları ve uzlaşmaz tavrı ile HAMAS'ın desteklediği çatışmacı yaklaşım arasında bocalamakta ve her türlü sorundan sorumlu tutulmaktadır. Gazze'deki kontrolünü yitiren Fetih'in bir süre sonra Batı Şeria'da da benzer bir durumla karşılaşabileceği, halk arasındaki meşruiyetini her geçen gün kaybettiği görüşü yaygınlık kazanmaktadır. Arap Baharı'nın yaratmış olduğu gösteri dalgasının Filistin'i vurması halinde Abbas ve Fetih'in kontrolü uzun süre tutması güç

BM'ye yapılan başvuru Filistin kamuoyunda heyecan uyandırdı.

görünmektedir. Bu nedenle Filistin Yönetimi'nin başlattığı devlet ilanı çabası aslında bir ölçüde iç politikadaki tikanıklığı aşmak ve yeniden meşruiyet bulmak için yapılmış bir girişim olarak da nitelendirilebilir. Nitekim, HAMAS, Abbas'ın girişimine şiddetle karşı çıkmış⁴, hatta Gazze'de Abbas'ın konuşmasının güçlü bir yankı bulmasını engellemek istemiştir.⁵ Abbas'ın gerek BM'deki konuşması gerekse ardından Avrupa, Afrika ve Amerika kıtasını kapsayan turu ile Filistin içindeki desteğini pekiştirdiğine şüphe yoktur. En azından Filistin halkının dikkati şu anda iç politikadan dış politikaya çevrilmiş, Abbas kendisine yöneltilen tüm baskı ve eleştirilere rağmen BM'de yaptığı konuşmayla bir anda Gazze'de dahi daha fazla destek bulmuştur. Ayrıca, Filistin Devleti ilanına destek aramak için BM'deki süreçte karşı çıkan HAMAS'ın kendi içinde çelişmeye başladığı görülmüştür. Bölgedeki Arap devletlerinin de desteklediği bu girişimle HAMAS'ın Fetih karşısında önemli bir geri adım atmak zorunda kaldığı görünmektedir. HAMAS'ın yeni koşullara ayak uydurmakta kolaylık çektiği söylenemez. Mısır'da Mübarek'in devrilmesinden sonra önemli bir avantaj sağladığı düşünülen

HAMAS'ın çelişkili bir durum içinde kaldığı görünmektedir. Mübarek iktidarının sona ermesi, HAMAS üzerindeki ablukanın hafiflediği anlamına gelmektedir. Fakat Mısır'da geçiş sürecinin tamamlanmaması HAMAS için soru işaretlerinin devam etmesi anlamına gelmektedir. HAMAS için son dönemde daha önemli olan olgu ise Suriye'deki karışıklıklardır. Suriye'nin içinde bulunduğu durum nedeniyle Filistin Meselesi'yle ilgilenecek enerjisi bulunmamaktadır. Dahası, Suriye'de olası bir değişimin yaşanması kısa vadede Suriye'de ortaya çıkabilecek bir karmaşa nedeniyle HAMAS'a bu ülkeden gelecek desteği zayıflatabilecektir. (Uzun vadede iktidarın Müslüman Kardeşlerin eline geçmesi bu denklemi değiştirebilir.) Özetle, HAMAS'ın hem iç politikada hem de dış politikadaki gelişmeler karşısında bulunduğu durum El Fetih'in elini biraz daha güçlendirmektedir.

İsrail'in Uluslararası Alandaki Yalnızlığının Artması: Başvurunun yeri ve biçimi kadar zamanlaması da önemlidir. 2008 yılının sonunda Gazze'deki Dökme Kurşun Operasyonu'nun başlamasından beri üzerine daha çok tepki çe-

ken İsrail, Netanyahu liderliğindeki hükümet kurulduğundan bu yana pek çok önemli ilişkisini yitirmiştir. Arap Baharı nedeniyle Mübarek'in Mısır'ını Mavi Marmara nedeniyle Türkiye'yi kaybeden, iç karışıklıklardan duyulan endişe nedeniyle de Ürdün'ü kaybetme riski taşıyan İsrail, Ortadoğu'dan son 30 yılda hiç kalmadığı kadar yalnızlaşmıştır. Dahası, Lieberman ve ona yakın kişilerin söylemleri ve genel olarak hükümetin tutumları İsrail'in Avrupa ülkelerinde de önemli ölçüde destek kaybetmesine neden olmuştur. Birçok ülkeye bu kadar sevimsiz gelen bir İsrail hükümetinin olduğu ortam Filistin için bulunmaz bir fırsat sunmuştur.

Başarının Getirisinin Yüksek Olması: Başvuru sürecinin sonunda Filistin'in BM Güvenlik Konseyi'nden destek alması neredeyse imkânsız görünmektedir. Ancak, Filistin Yönetimi'nin ırtayı yüksek tutmakla birlikte asıl hedefinin bu süreçte tanınma ve tam üyelik olmaktan ziyade meseleyi bir şekilde BM Genel Kurulu'na getirip üçte iki çoğunluğu sağlayarak gözlemci üye devlet olmayı amaçladığı söylenebilir. Bu statünün elde edilmesi dahi, Filistin Yönetimi için hem müzakere sürecinde hem de psikolojik olarak önemli bir kazanım olacaktır. Bu başarının siyasi getirisinin yüksekliği ortadaki riski almayı kolaylaştırmaktadır.⁶

BM'de Yaşananlar ve İki Tarafın Liderlerinin Konuyu Ele Alışları

Son ana kadar gelen baskılar nedeniyle Filistin Yönetimi'nin taleplerini BM Genel Sekreteri'ne sunmayan Abbas, BM'de yaptığı konuşmayla başvuru sürecini başlattığını ilan etmiştir.⁷ Bu gelişmenin ardından BM Genel Sekreteri Moon başvuruyu BM Güvenlik Konseyi'ne gönderdiğini bildirmiş ve 23 Eylül Cuma günü başvuru yapıldıktan sonra bir süre içinde konu BM'de görüşülmüştür. Oylama uzman görüşü almak için ileri bir tarihe ertelenmiştir.⁸ Bunun üzerine, süreç hangi partinin Filistin tarafını destekleyeceği hangisinin karşı çıkacağına dönüşmüştür. Aslında ABD'nin veto hakkını kullanacak olması oylamayı anlamsız kılsa da Arap Baharı'ndaki gelişmeler nedeniyle ABD'nin vetoyu başvurula-

cak en son yöntem olarak görmesi yeni bir diplomatik süreç başlatmıştır. Bilindiği kadarıyla bazı ülkelerin tavırları açıktır. Örneğin, Çin, Rusya, Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika'nın başvuru destekleyeceği ileri sürülmektedir.⁹ Filistinli diplomatlar Güvenlik Konseyi'nde başvuruyu destekleyecek ülke sayısının 8'e (Gabon ve Nijerya'nın desteğiyle) ulaştığını bir ülkeyi daha ikna etmeye çalışacaklarını söylemektedirler.¹⁰ Bu yazının yazıldığı süre zarfında henüz oylama yapılmış olmasa dahi 2011 yıl sonuna gelinmeden önce konunun BM Güvenlik Konseyi'nde oylanması beklenmektedir.

Yapılacak oylamanın sonucu bir yanı konunun yeniden BM gündemine taşınması iki lider arasında bir düelloya dönüşmüştür. Liderler yaptıkları konuşmalarda hem kendi taraflarının konuyu ele alışlarını aktarmışlar, hem de destek aramışlardır. Abbas ve Netanyahu'nun konuşmaları büyük ölçüde tarafların Filistin Meselesi'ndeki duruşunu aktarmış olduğundan kısaca incelenecektir.

Mahmut Abbas'ın Konuşmasının Kısa Analizi

Yukarıda bahsedildiği gibi, liderlerin yaptığı konuşmalar bir düello olsa ve düelloyu kimin kazandığını izleyenler karar verseydi, bu mücadelenin galibi tartışmasız Mahmut Abbas olurdu. Abbas, konuşmasına neden devlet olarak tanınma başvurusunun nedenini açıklayarak başlamıştır. Abbas'ın gösterdiği temel neden, geçen yıl yapılan görüşmelerin çökmesinden sonra müzakerelerin çözümsüzlüğe sürüklenmesidir. Görüşmelerin çökmesinin temel nedeni olarak İsrail'in yerleşim birimi inşaatlarını durdurmasını gösteren Abbas'a göre yerleşim faaliyetleri Filistin topraklarına yönelik sömürgeci askeri işgal politikasının özünü oluşturmaktadır. Abbas İsrail'in yerleşim politikasının Doğu Kudüs'teki Filistin yerleşimleri ve Batı Şeria'daki pek çok bölgenin yavaş yavaş ellerinden alınmasına neden olduğunu ve Filistin'in izole edilmiş alanlara dönüştürüldüğünü ve Duvar'ın bu süreçte çok önemli bir rol oynadığını söylemiştir. Abbas'ın İsrail'in yerleşim politikası konusundaki en belirgin ve önemli tespiti ise bu politikanın Filistin

ABD'nin mevcut politikasıyla, her geçen gün ayakta kalması güçleşen bir Filistin Yönetimi oluşturduğu ve BM'deki sürecin başarısız olması halinde bunun Abbas'ın istifasına kadar varabilecek bir kriz dönemi başlatabileceği söylenebilir.

Ulusal Yönetimi'nin yapısının ve varlığının altını oyduğunu belirtmesidir.¹¹

İsrail-Filistin Barış Süreci'nin geldiğini tıkanıklığının nedeninin İsrail'in tek tarafı olarak yürüttüğü yerleşim politikası olduğunu söyleyen Abbas, buna dayanarak BM'de özetle şu noktaları işlemiştir. Abbas'ın altını çizdiği ilk nokta bir taleptir. Bu talep, Doğu Kudüs başkent olmak, üzere tüm Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde 1967 sınırları öncesindeki haliyle bağımsız Filistin Devleti'nin kurulması ve Filistinli mültecilerin sorunlarının BMGK'nın 194 sayılı kararına göre çözülmesidir.¹² Abbas, bu sürece İsrail hapishanelerinde bulunan siyasi tutukluların gecikme olmaksızın serbest bırakılmasının da dahil olduğunu söylemiştir. Abbas'ın üzerinde durduğu ikinci nokta şiddetin kullanımı ve İsrail'i tanıması üzerinedir. Buna göre, FKÖ ve Filistin halkı terörizmi tüm biçimleriyle reddetmekte ve FKÖ ile İsrail arasında imzalanan tüm anlaşmaları kabul etmektedir. Üçüncü nokta, FKÖ'nün müzakerelere geri dönme şartını içermektedir. Buna göre Filistin Yönetimi, nihai çözüm getirecek ve uluslararası meşruiyeti olan kararlara uyumlu müzakerelerin yapılmasını kabul etmektedir. Bu bağlamda uluslararası meşruiyet temeline dayanan kabul edilmiş şartlar çerçevesinde hemen müzakere masasına dönmeye hazırdır. Abbas'ın dördüncü noktası, Filistin halkının işgale karşı direnişine ilişkin yaklaşımını açıklamaktadır. Bu bağlamda, Abbas Filistinlilerin İsrail işgaline, yerleşim ve ayrımcı politikalarına ve Duvar inşaatına karşı barışçı direnişine devam edeceklerini söylemiştir. Beşinci nokta ise devlet ilan etmenin tek tarafı bir adım atmak anlamına gelmediğidir. Abbas, bu doğrultuda konuyu BM'ye getirmenin İsrail'i yalnız bırakmak ya da tek tarafı politika-

lar izlemek için değil, Filistin'de uygulananların gayrimeşruluğunu göstermek üzere yapıldığını söylemiştir.¹³

Abbas, 5 önemli noktanın altını çizdikten sonra, Filistin'in neden devlet kurabilecek aşamada olduğunu anlatmıştır. Abbas, özellikle son 2 yıl içinde devlet kurumlarının inşasında önemli aşamalar kaydedildiğini, geniş çaplı projeler başlatıldığını, idari ve mali sistemler geliştirildiğini, yargıda ilerleme sağlandığı bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak üzere ulusal uzlaşının sağlandığını ileri sürmüştür. Ayrıca, Filistin'de kurumların inşasında elde edilen başarıların uluslararası kurumlar tarafından hazırlanan raporlarda da altının çizildiğini ve bağımsızlığa hazır olduklarını belirtmiştir.

Abbas, konuşmasında son olarak, Filistin Sorunu'nun çözümünde bir tıkanıklık yaşandığını ve gecikme oldukça sorunların bir infiale dönüşmesi olasılığının arttığını söylemiştir. Barış görüşmelerinin önündeki engellerin eski gerekçeler gündeme getirilerek engellendiğini, hiçbir sorun yokmuş gibi davranıldığını belirtmiştir. İsrail ordusunun işgali sürdürdüğünü ve sınırların değişmesine temel yaratacak bir şekilde demografik yapıyı değiştirdiği bir ortamda müzakere yapmanın anlamsız olduğunu söyleyen Abbas, açık parametreler ve özel bir zaman çizelgesinin olmadığı bir görüşme sürecini yeniden başlatmanın yararsız olduğunu çizmiştir.

Benyamin Netanyahu'nun Konuşmasının Kısa Analizi

Benyamin Netanyahu'nun konuşması ise barış sürecinin durmasından Filistinlileri sorumlu tut-

Abbas yönetimine güven duymayan Hamas, BM'deki başvuru sürecine karşı çıktı.

maya ve kendilerinin süreci canlandırmaya hazır olduğu savına dayanmaktadır. Netanyahu'ya göre, barış sürecindeki tıkanmanın nedeni yerleşim birimleri değil İsrail'in bir Yahudi devleti olarak tanınmamasıdır. Son dönemde başta ABD olmak üzere birçok Batı devleti tarafından da desteklenen bu sav aslında Filistinlilere yönelik büyük bir haksızlık niteliğindedir. Bilindiği gibi İsrail ile Filistin arasında çözülmesi en güç sorunlardan birisi yerlerinden edilmiş Filistinlilerin evlerine dönme hakkının tanınmasıdır. 1948 yılından itibaren Arap İsrail savaşları sırasında aşama aşama yaşadıkları yerlerden uzaklaştırılmış ve büyük bir kısmı mülteci durumuna düşmüş olan Filistinliler Batı Şeria'da, Gazze'de ve komşu ülkelerde büyük bir kısmı kamplarda zor koşullarda yaşamaktadır. İsrail'in savaşlar sırasında ele geçirmiş olduğu yerlerde bugün yeni yerleşimler kurulmuş ve demografik yapı büyük ölçüde değişmiştir. Ancak, yerlerinden edilmiş Filistinliler kendi topraklarına dönme davalarından vazgeçmiş değillerdir. İsrail'in Yahudi devleti olma söy-

lemi işte bu noktada önem kazanmaktadır. Çünkü İsrail Yahudi devleti olarak kabul edilmesine dayanarak yerlerinden edilmiş Filistinlilerin geri dönüşünü engellemeyi amaçlamaktadır. Bu kişilerin geri dönüşünün engellenmesi için büyük çaplı maddi yardım sözü verilerek süreç makajlanmak istenmektedir. Oysa gerçekte, yerlerinden edilmiş Filistinlilerin geri dönüşü sadece bir kimlik ve topraksallık meselesi değildir. Yıllar içinde göç etmek zorunda kalmış Filistinlilerin aileleri genişlemiş ve çocukları ve torunlarıyla beraber büyüyen nüfusun Ürdün, Lübnan, Suriye ve Batı Şeria-Gazze'de 2010 rakamlarıyla yaklaşık 4.7 milyona ulaştığı düşünülmektedir. Halihazırda İsrail'in nüfusu yaklaşık 7.750 bindir. Bu rakamın kabaca 1.5 milyonun İsrail vatandaşı olan Filistinli, 5.800 milyonun Yahudi geri kalanın da azınlıklar olduğu bilinmektedir. Yani kaba bir hespla evlerinden kovulmuş Filistinlilerin mevcut İsrail topraklarındaki yerlerine dönmeleri halinde İsrail devleti içinde Arap ve Yahudi nüfusunun bir birine çok yakın olması ihtimali bulun-

maktadır. Elbette, tüm yurtdışındaki Filistinliler topraklarına dönmeyecektir. Ancak ulusal kimliğin bir parçası olarak yıllardır çeşitli kamplarda bugünü özleyerek yetişmiş olan insanların bu şekilde evlerine dönme istekleri İsrail'de ciddi bir demografik korku yaratmaktadır. İşte bu nedenle Netanyahu'nun son birkaç yıldır üzerinde ısrarla durduğu İsrail'in bir Yahudi devleti olduğunun kabul edilmesinin arkasında bu olgu yatmaktadır.¹⁴

Netanyahu'nun konuşmasında ön plana çıkan hususlardan birisi de İsrail'in bir Filistin devleti kurulmasına karşı olmadığı ancak bunun tek taraflı bir girişimle değil, müzakereler sonucunda olması gerektiğidir. 2008 yılından bu yana göstermelik de olsa bir ilerleme kaydedemeyen müzakere sürecinin yeniden başlatılarak Filistin devletinin kurulması fikrinin ileri sürülmesinin bir oyalama taktiği olarak algılanmalıdır. Ancak, son birkaç yıldır İsrail'in karşısında muhatap olmadığı iddia ederek müzakerelerin yararsız olduğu savından Filistin devletinin kurulması için yeniden müzakerelerin başlatılması noktasına getirilmesi bir aşamadır.

Netanyahu'nun konuşmasındaki diğer noktalar da İsrail'in kısa vadede bir barış anlaşmasına çok sıcak bakmadığını göstermektedir. Bu bağlamda Netanyahu'nun konuşmasında en dikkat çekici noktalardan birisi, İsraili Batı Şeria'da bir Filistin devletine hazır olduğunu ancak ikinci bir Gazze'ye hazır olmadıklarını söylemesidir. Bu sözlerle Netanyahu bağımsız ve egemen bir devlet olarak Filistin'in iç politikasındaki gelişmelere önceden İsrail'in ipotek koymak istediğini göstermektedir.¹⁵ Bu ipoteğin İsrail'in Filistin'de askeri güç bulundurma isteğiyle çok daha açığa çıktığı söylenebilir. Netanyahu konuşmasında bir Filistin devleti kurulsa bile Batı Şeria'da İsrail'in askeri varlığını sürdürmek istediğini vurgulamış, Filistinlilerin bunu reddettiğini ancak başka ülkelerin de güvenliklerini sağlamak uğruna kendi topraklarının dışında asker bulundurduğunu söyleyerek pozisyonunu savunmuştur. Son olarak, Netanyahu, Filistin'de güçlü bir liderlik olmadığı savını desteklemek için Gazze örneğini kullanmıştır. Çekilme süre-

cinde Gazze'nin anahtarını Abbas'a verdiklerini ancak HAMAS'ın Filistin Yönetimi'ni devirerek İran'ı İsrail'in sınırına getirdiğini söyleyerek, aynı şeyin Batı Şeria'da da olabileceğini ima etmiştir. Özetle, Netanyahu'nun konuşması İsrail'in son yıllarda çeşitli platformlarda savunduğu ve barış sürecinin başarılı olmasını engelleyen noktaların büyük ölçüde tekrarı niteliğindedir.

BM Süreci'nin Sonrası: Ortadoğu'da Barış Süreci Yeniden Canlanabilir mi?

Filistin Yönetimi'nin yukarıda sayılan nedenler ışığında konuyu BM'ye getirmesi kısa vadede çok önemli bir avantaj yaratmasa bile orta vadede iki önemli kazanım getirmiştir. Bu kazanımlardan birincisi, Arap Baharı'nın ön plana çıktığı Orta Doğu'da Filistin Sorunu'nu tekrar dünyanın gündemine getirmek olmuştur. İkinci kazanım ise barış sürecinin gerçekçi ve zamana bağlı bir biçimde yeniden başlatılmasının tetiklenmesidir. Ancak her iki kazanımın da uzun vadeli etkileri açısından belirsizliklerini koruduklarının ve hatta Filistin Yönetimi'nin beklentilerinin tersine dönmesi olasılığının bulunduğu altı çizilmelidir.

BM'de tartışmaların sürdüğü ve Abbas'ın konuşmasının beklendiği Eylül ayı sonlarında Filistin Meselesi dünya gündeminin üst sıralarına taşınmıştır. Ekim ayının ortalarında Filistin Meselesi gündemde Suriye'nin gerisine düşerken, BM'deki oylama sürecinin henüz tamamlanmamış olması ve UNESCO'da yaşanan gelişmeler konunun tekrar ısınabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, ikinci kazanımın etkisi iki ucu keskin bir bıçak gibidir. Bu bıçağın bir ucunda barış sürecinin kısa zamanda çözülmek ve gerçekçi temellere oturtularak başlatılması girişimi bulunmaktadır. Diğer ucunda ise sürecin Filistin Yönetimi'nin kontrolünün dışında ve istemediği bir yöne doğru evrilmesi olasılığının bulunmasıdır.

Uzun süredir sessizliğini koruyan Ortadoğu Dörtlüsü, konunun BM'ye gelmesiyle yeniden canlanmış ve bir bildiriyle öneri getirmiştir. Dörtlünün önerisi temelde Obama'nın çerçevesini çizdiği planla aynı perspektifi paylaşmakta-

dır. ABD'nin desteklediği nihai çözümde devletin sınırları, Yahudi yerleşimleri, Filistinli mültecilerin durumu ve Kudüs'ün statüsü sorunları tek bir formülle çözülmektedir. Bu formül, Filistin Devleti'nin 1967 Savaşı öncesi sınırlarda, İsrail'in bir Yahudi devleti olduğu ve bazı toprakları Filistin tarafı ile takas ettiği bir anlaşmaya dayanmaktadır. ABD'nin görüşleri ile önemli paralellikler arz eden Ortadoğu Dörtlüsü'nün öngördüğü adımlar ise şöyledir: İlk olarak bir ay içinde taraflar arasında müzakere gündemi ve yönetimi üzerinde anlaşmak üzere bir hazırlık toplantısı yapılacaktır. Görüşmede her iki taraf da 2012 yılı sonundan geç olmamak üzere sorunun çözülmesi konusunda anlaşacaktır. Üç ay içinde güvenlik ve toprak konularında kapsamlı önerileri tartışmak üzere görüşme başlayacak 6 ay içinde önemli bir ilerleme kaydedilecektir. Bunun için Moskova'da bir toplantı yapılacaktır. Sonunda ise bir Donörler Konferansı yapılarak Filistin Yönetimi'nin devlet inşası sürecine tam ve sürekli mali yardım sağlanacaktır. Dörtlü'nün bildirisinde altı çizilmesi gereken son husus ise görüşmelerin yürütüldüğü süre zarfında tarafların kışkırtıcı eylemler yapmaktan kaçınmalarıdır.¹⁶

Dörtlü'nün Önerisi sadece konuyla ilgili uzmanların görüşünü değil ABD ve AB'nin de görüşlerini de yansıtmaktadır. Nitekim Filistin Yönetimi'nin BM'ye tam üyelik için girişimde başlatacağını ilan etmesinden kısa bir süre sonra 19 Mayıs 2011'de ABD Başkanı Obama, devlet olarak tanınma yönündeki girişimin BM'ye getirilmesine karşı olduklarını söylemiştir. Bu ifade ABD'nin böyle bir girişimi veto edeceği yolunda ilk işaret olmuştur. Süreç ciddiyet kazanınca ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan bir açıklama ile başvurunun BM Güvenlik Konseyi'ne gelmesi halinde ABD'nin veto edeceğini ilan etmiştir.¹⁷ Bu durum, Dörtlü'nün önerisindeki ikili görüşmelerin yeniden canlandırılması noktasıyla paraleldir.

AB'nin tavrının da ABD'den çok farklı olduğu söylenemez. 1990'ların başında İsrail-Filistin barış süreci içinde ön planda bir görüntü sergileyen AB, Oslo'dan sonra bu özelliğini uzun bir süreliğine yitirmiştir. Ancak, 2002 yılında AB'nin

de katılımıyla kurulan Ortadoğu Dörtlüsü'nde AB'nin oynadığı rol bu örgütü ve Avrupa ülkelerini tekrar denklemin içine sokmuştur. Ortadoğu Dörtlüsü zaman zaman girişimlerde bulunsa da ABD'nin ağır basması nedeniyle geri planda kalmıştır. Ancak 2011 yazından itibaren bu aktörün yeni dönem kazanmaya başladığı görülmektedir. ABD'nin bir yandan İsrail'i karşısına almak diğer yandan da değişim geçiren Arap Ortadoğu'suna ters bir mesaj göndermek istememesi nedeniyle geriye çekildiği bir dönemde ABD, AB'yi teşvik ederek Ortadoğu Dörtlüsü'nün başı çekmesini istemiştir. Bu durum, ABD'nin de üstü kapalı bir biçimde 1967 sınırları öncesine dönülmesine dayalı AB yaklaşımını kabul etmek zorunda kalmasına neden olmuştur. AB'nin bu fikir temelinde yeniden ön plana çıkmasının ABD için en önemli boyutu, BM Güvenlik Konseyi ve Genel Kurulu'ndaki AB ülkelerinin Filistin başvurusu karşısında ABD ile çatışmasını engellemektedir. Şu ana kadar hala pek çok ülkenin tavrı belli olmasa da Avrupa'nın önde gelen ülkelerinin çoğunun olası bir oylamada Filistin'e kritik bir destek vermeyecekleri görülmektedir.

Özetle, Filistin Yönetimi'nin BM'deki başvurusu müzakere sürecini canlandırmıştır. Ancak bu canlanma Filistin Yönetimi'nin tam da istediği gibi bir sonuç vermeyebilir. Çünkü Dörtlü'nün önerisi bir yanıyla Filistinlilerin uzun süreden beri ileri sürdüğü ucu açık görüşme sürecinin bir yere gitmediği ve ciddi bir sürecin gerçekleşebilmesi için sınırları ve süresi iyi tanımlanmış bir sürece ihtiyaç duyulduğu yönündeki eleştirilerine uyumludur. Fakat zaman dilimi dışında somut konulara dair bir bilgi ya da perspektif bulunmamaktadır. Çünkü en basit haliyle İsrail'in bir Yahudi devleti olması Filistinli mültecilerin evlerine geri dönüşünün önünü kapatmaktadır.¹⁸ Dolayısıyla Filistin tarafı reddedilen öneri paketi¹⁹ İsrail tarafında genelde kabul görmüştür. İsrail'de konuya ilişkin farklı görüşler bulunmasına rağmen baskı altında kalmak istemeyen Lieberman bile plana sıcak baktığını ilan etmiştir.²⁰

Sonuç

Filistin'in BM'ye yaptığı başvuru Ortadoğu Barış Süreci'nde yeni bir aşamayı oluşturmakta-

İsrail'in BM sürecine karşı çıkmasının nedenlerinden biri, BM'nin gözetiminde yürütülecek bir barış anlaşmasının büyük bir olasılıkla İsrail'in öngördüğünden daha fazla taviz gerektireceği ve yaşanacak aksaklıklarda İsrail'in diplomatik olarak ciddi sıkıntılar yaşayacağıdır.

dır. Başvurunun FKÖ ve Filistin Yönetimi'ne iç politikada bir kazanım sağladığı görülmektedir. Abbas'ın BM'de yaptığı konuşmadan sonra Batı Şeria'ya döndüğünde gördüğü destek bunun önemli bir göstergesi olarak kabul edilebilir.²¹ Bununla birlikte Fetih'in içindeki anlaşmazlıklar, HAMAS'ın karşı hamleleri ve ABD ile İsrail'in baskıları Abbas'ın girişiminin hüsrana sona ermesine de neden olabilir. Mahmut Abbas, FKÖ adına BM'de başvuru yapmasına rağmen halen Filistin Yönetimi'nin başbakanlığını yapmakta olan Selam Feyyaz'ın verdiği röportajlarda BM'deki başvurunun sembolik olacağını ve İsrail ile bir anlaşma olmadan işgalin sona ermeyeceğini inandığını söylemesi içeriden muhalefetin en güçlü ve önemli örneğidir.²² HAMAS'ın da girişime karşı olduğu bilinmektedir. İsrail de temelde üç önemli nedenle BM sürecine karşı çıkmaktadır. Bu nedenlerden birisi, BM'nin gözetiminde yürütülecek bir barış anlaşmasının büyük bir olasılıkla İsrail'in öngördüğünden daha fazla taviz gerektireceği ve yaşanacak aksaklıklarda İsrail'in diplomatik olarak ciddi sıkıntılar yaşayacağıdır. İkincisi, ise Filistin Yönetimi'nin BM'ye üye olmasının İnsan Hakları Mahkemesi ve Uluslararası Adalet Divanı başta olmak üzere pek çok BM kuruluşunda İsrail'i sürekli olarak baskı altına alabilecek girişimlerin gerçekleşmesi olasılığıdır.²³ Üçüncü neden ise başvurunun kabul edilmesi halinde İsrail'in "güvenlik operasyonları" adı altında Filistin'de yapmış olduğu şiddet eylemlerinin bir başka devletin egemenliğini ihlal etmeye dönüşeceği. Böylece İsrail'in hukuken de işgalci bir devlet durumuna düşeceği düşünülmekte, bunun İsrail'in eriyen prestijine daha fazla darbe vuracağı görülmektedir.

İsrail yukarıdaki nedenlere dayanarak Filistin'in BM'deki tanınmasına direnç göstermeye çalışsa da tek başına BM'de bir etkinlik sağlayamayacaktır.

FKÖ'nün kendi içindeki ayrılıkları, HAMAS'ın karşı çıkışını ve İsrail'in çabalarını engelleyebilmesi veya bunlara rağmen bulduğu dış destekle BM'deki zorlukları aşması mümkün olabilir. Fakat ABD, Filistin Devleti'nin BM'de tanınma sağlamanın karşısında çok güçlü bir engel olarak durmaktadır. Oylamadan kısa bir süre önce ABD, Abbas'a başvurunun gidişatı ne olursa olsun sonuçta Güvenlik Konseyi'nde başvuruyu veto edeceğini ilan etmiştir.²⁴ ABD'nin Filistin Devleti konusunun BM'ye getirilmesi karşısında veto dışında tehditlere de başvurmuştur. ABD'nin Filistin Yönetimi'ne karşı vetodan sonra kullandığı en önemli tehdit yapılan yardımların kesilmesi olmuştur. 2010 yılı itibarıyla ABD'nin Filistin'e 225 milyon doları doğrudan maddi yardım geri kalanı da projelere destek olmak üzere 600 milyon dolar yardımda bulunduğu bilinmektedir.²⁵ ABD, Filistin'den sonra BM'yi ve UNESCO'yu da maddi yardımları kesmekle tehdit etmiştir.²⁶ Baskı karşısında kısmen gerileyen Filistin Yönetimi, müzakerelerin yeniden başlaması için Yahudi Yerleşimleri'nin durdurulmasını istemiştir. Netanyahu hükümeti bu isteği kabul etmezken, ABD'nin de görüşmelerin canlandırılması için Filistinlilerin şart koşmalarından hoşlanmadıkları görülmektedir.²⁷ Hatta Ortadoğu Dörtlüsü'nün planı açıklandıktan birkaç gün sonra Kudüs'ün bir mahallesinde yerleşim yapılarının inşaatına başlanması ABD'de büyük bir tepki yaratmamıştır.

ABD'nin BMGK'de ve Genel Kurul'da sahip olduğu üstünlükle konuyu diplomasi yoluyla çözmesi sonucu Filistin tarafını da etkilemiştir. Güney Amerika turuna çıkan Abbas hem siyasi hem de ideolojik destek aramaktadır. Brezilya, Arjantin ve Şili'yi kapsayan turda amacın BM'de destek aramak olduğu görülmektedir.²⁸ Ancak bu beklentinin ne kadar karşılanabileceğini büyük bir soru işaretidir. Ancak, ABD'nin bu politikayla her geçen gün ayakta kalması güçleşen bir Filistin Yö-

netimi oluşturduğu ve BM'deki sürecin başarısız olması halinde bunun Abbas'ın istifasına kadar varabilecek bir kriz dönemi başlatılabileceği söylenebilir. Bu ise yıllardır ABD'nin yıllardır desteklediği Abbas'a karşı muhalefeti güçlendirmesi olacaktır. Tüm bu gelişmeler Filistin Sorunu'nun kısa sürede kurulmasını zorlaştırmakta ve BM tarafından üye olarak kabul edilmese kolay geçit vermeyeceğe benzemektedir.

0

DİPNOTLAR

- 1 Filistin Devleti'nin Ankara Büyükelçisi Nabil Maarouf ile yapılan söyleşi, 21 Eylül 2011, <http://www.orsam.org.tr/orsamkonukgoster.aspx?ID=388>
- 2 "Abbas Says Settlements Block Mideast Peace Deal," *Al Sharq Al Awsat*, <http://www.asharq-e.com/news.asp?section=1&id=22446>
- 3 David Makovsky, "The Palestinian Bid for UN Membership: Rationale, Response, Repercussions", *The Washington Institute for Near East Policy*, Policy Notes, Sayı.7 Eylül 2011, s. 3.
- 4 " Hamas: Abbas Relinquishing Palestinian Rights With UN Bid," *Haaretz and The Associated Press*, 23 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/hamas-abbas-relinquishing-palestinian-rights-with-un-bid-1.386355> ; " Hamas: 'Resistance' Against Israel is Only Option Left for Palestinians" *Associated Press and Haaretz*, 01 Ekim 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/hamas-resistance-against-israel-is-only-option-left-for-palestinians-1.387504>
- 5 " Hamas Bans Gaza Restaurant from Screening Abbas' UN Speech," *Haaretz*, 25 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/hamas-bans-gaza-restaurant-from-screening-abbas-un-speech-1.386670>
- 6 Bradley Burston, "10 Reasons Palestine is Right to Bring its Case to the UN," *Haaretz*, 13 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/blogs/a-special-place-in-hell/ten-reasons-palestine-is-right-to-bring-its-case-to-the-un-1.384256>
- 7 "Palestinians Submit Statehood Request to UN," *El Cezire*, 23 Eylül 2011, <http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2011/09/201192312433584593.html>
- 8 Chris McGreal, "Palestinian Statehood Bid Kicked into Committee by UN Security Council," *Guardian* 28 Eylül 2011, <http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/28/palestinian-statehood-bid-un-committee>
- 9 "UN Panel Holds First Meeting on Palestinian Statehood Bid," *Haaretz*, 30 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/un-panel-holds-first-meeting-on-palestinian-statehood-bid-1.387455>
- 10 Jack Khoury, "Palestinian FM: Eight UN Security Council Members Support Statehood Bid," *Haaretz*, 29 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/palestinian-fm-eight-un-security-council-members-support-statehood-bid-1.387311>.

- 11 "Full Transcript of Abbas Speech at UN General Assembly," *Haaretz*, 23 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/full-transcript-of-abbas-speech-at-un-general-assembly-1.386385>
- 12 Full Transcript of Abbas Speech at UN General Assembly...
- 13 Full Transcript of Abbas Speech at UN General Assembly...
- 14 "Netanyahu at UN: Palestinians Can Get State Only After Peace with Israel," *Haaretz*, 23 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/netanyahu-at-un-palestinians-can-get-state-only-after-peace-with-israel-1.386380>
- 15 Full transcript of Netanyahu speech at UN General Assembly
- 16 Natasha Mozgovaya, "U.S. Official: Quartet Timeline for Israeli-Palestinian Negotiations 'Realistic and Serious' *Haaretz*, 24 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/u-s-official-quartet-timeline-for-israeli-palestinian-negotiations-realistic-and-serious-1.386471>
- 17 Josh Rogin, "Wendy Sherman Promises U.S. Veto of Palestinian Statehood at U.N.," *Foreign Policy*, 7 Eylül 2011, http://thecable.foreignpolicy.com/posts/2011/09/07/wendy_sherman_promises_us_veto_of_palestinian_statehood_at_un)
- 18 "Sources: Quartet push for peace talks weakened by issue of Israel as Jewish state," *Haaretz*, 26 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/sources-quartet-push-for-peace-talks-weakened-by-issue-of-israel-as-jewish-state-1.386779>
- 19 "PA declines Quartet proposal but says it's 'encouraging'," *Jerusalem Post*, 29 Eylül 2011, <http://www.jpost.com/DiplomacyAndPolitics/Article.aspx?ID=239965&R=R1>
- 20 Jonathan Lis, "Lieberman: Israel should be satisfied with Quartet call for Mideast peace talks" *Haaretz*, 26 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/lieberman-israel-should-be-satisfied-with-quartet-call-for-mideast-peace-talks-1.386869>
- 21 Sara Miller, "Palestinians Rejoice As Abbas Submits UN Application For Statehood," *Haaretz*, 23 Eylül 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/palestinians-rejoice-as-abbas-submits-un-application-for-statehood-1.386423> "Palestinians celebrate UN Application for Statehood in Ramallah," *Yediot Ahronot*, 23 Eylül 2011, <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4125294,00.html> .
- 22 Makovsky, s. 2.
- 23 Haim Malka, "Palestine's UN Gamble," *CSIS*, 29 Haziran 2011, <http://csis.org/publication/palestines-un-gamble>
- 24 Natasha Mozgovaya, "Obama to Abbas: U.S. Will Veto Palestinian Statehood Bid at UN," *The Telegraph*, 22 Eylül 2011, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/barackobama/8780859/Barack-Obama-tells-Mahmoud-Abbas-US-will-veto-Palestinian-statehood-bid.html>
- 25 Karin Laub, "Palestinian PM Skeptical of Statehood Bid," *Associated Press*, 28 Haziran 2011, <http://abcnews.go.com/International/wireStory?id=13947859>.
- 26 "Clinton Tells UNESCO to Stay Out of Palestine Debate as US Lawmakers Warn Agency of Lost Funds," **Washington Post**, 5 Ekim 2011, http://www.washingtonpost.com/world/middle-east/clinton-tells-unesco-to-stay-out-of-palestine-debate-as-us-lawmakers-warn-agency-of-lost-funds/2011/10/05/gIQAKSUOOL_story.html
- 27 Herb Keinon, "We Won't Renew Settlement Freeze to lure PA to Talks" *Haaretz*, 26 Eylül 2011.
- 28 Jack Khoury, "Palestinians Press Security Council Members to back UN statehood bid By," <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/palestinians-press-security-council-members-to-back-un-statehood-bid-1.387393>